A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2011. május 24.*

A C-50/08. sz. ügyben,

az EK 226. cikk alapján kötelezettségszegés megállapítása iránt a Bírósághoz 2008. február 12-én

az **Európai Bizottság** (képviselik: J.-P. Keppenne és H. Støvlbæk, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

felperesnek,

támogatja:

Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága (képviselik: E. Jenkinson és S. Ossowski, meghatalmazotti minőségben)

beavatkozó,

* Az eljárás nyelve: francia.

a **Francia Köztársaság** (képviselik: E. Belliard, valamint G. de Bergues és B. Messmer, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen,

támogatják:

a **Bolgár Köztársaság** (képviselik: T. Ivanov és E. Petranova, meghatalmazotti minőségben),

a **Cseh Köztársaság** (képviseli: M. Smolek, meghatalmazotti minőségben),

a **Lett Köztársaság** (képviselik: L. Ostrovska, K. Drēviņa és J. Barbale, meghatalmazotti minőségben),

a **Litván Köztársaság** (képviselik: D. Kriaučiūnas és E. Matulionytė, meghatalmazotti minőségben),

a **Magyar Köztársaság** (képviselik: Somssich R., Veres K. és Fehér M., meghatalmazotti minőségben),

Románia (képviselik: C. Osman, A. Gheorghiu, A. Stoia és A. Popescu, meghatalmazotti minőségben),

a **Szlovák Köztársaság** (képviselik: J. Čorba és B. Ricziová, meghatalmazotti minőségben)

beavatkozók,

benyújtott keresete tárgyában,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev (előadó) és J.-J. Kasel tanácselnökök, R. Silva de Lapuerta, Juhász E., G. Arestis, M. Ilešič, C. Toader és M. Safjan bírák,

főtanácsnok: P. Cruz Villalón,
hivatalvezető: M.-A. Gaudissart egységvezető,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2010. április 27-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2010. szeptember 14-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Keresetével az Európai Közösségek Bizottsága a Bíróságtól annak megállapítását kéri, hogy a Francia Köztársaság – mivel a közjegyzői hivatás gyakorlását állampolgársági feltételhez kötötte – nem teljesítette az EK 43. és az EK 45. cikkből eredő kötelezettségeit.

Jogi háttér

A közjegyzői hivatás általános szabályozása Franciaországban

2 A francia jogrendben a közjegyzők tevékenységüket szabad foglalkozás keretében végzik. A közjegyzők jogállását a 2004. február 11-i 2004-130 törvénnyel (a JORF 2004. február 12-i száma, 2847. o.) módosított, a közjegyzők jogállásáról szóló 1945. november 2-i 45-2590 rendelet (a JORF 1945. november 3-i száma, 7160. o.) szabályozza.

3 E rendelet 1. cikke értelmében a közjegyzők „állami tisztviselők, akiknek feladata mindazon okiratok és szerződések átvétele, amelyet a felek fel kívánnak ruházni vagy kötelesek felruházni a közokiratokhoz fűződő hitelességgel, valamint ezen iratok dátumozása, megőrzése, másolatának kibocsátása és átadása".

4 Az említett rendelet 1a. cikke értelmében a közjegyző hivatását gyakorolhatja önállóan, szakmai egyesület tagjaként, szabad foglalkozást gyakorló társaság tagjaként, illetve közjegyzőként működő természetes vagy jogi személy alkalmazottjaként.

5 Ugyanezen rendelet 6–1. cikkének (1) bekezdése szerint a közjegyzők szakmai felelősségbiztosítását a Közjegyzők legfelsőbb tanácsa által kötött biztosítási szerződés garantálja.

6 A közjegyzők illetékességi területét, a közjegyzők számát és a közjegyzői irodák elhelyezkedését a 2005. március 25-i 2005-311 rendelettel (a JORF 2005. április 3-i száma, 6062. o.) módosított, a közjegyzői iroda létrehozásáról, áthelyezéséről és megszüntetéséről, az okiratok kiállítására vonatkozó hatáskörről és a közjegyzők székhelyéről, a közjegyzők jegyzőkönyveinek és szakmai jegyzékeinek megőrzéséről és továbbításáról szóló 1971. november 26-i 71-942 rendelet (a JORF 1971. december 3-i száma, 11796. o.) rendelkezéseinek megfelelően határozzák meg.

7 A 2006. május 16-i 2006-558 rendelettel (a JORF 2006. május 18-i száma, 7327. o.) módosított, a közjegyzői díjazás megállapításáról szóló 1978. március 8-i 78-262 rendelet (a JORF 1978. március 10-i száma, 995. o.) 1. cikke értelmében a közjegyzők által nyújtott szolgáltatásokért nekik járó összegeket e rendelet rendelkezéseinek megfelelően állapítják meg. Az említett rendelet 4. cikke előírja, hogy a közjegyzőket

az ugyanezen rendelet II. címe alá nem tartozó és a közjegyzői tevékenységgel összeegyeztethető szolgáltatásokért megillető díjazást a felek közös megegyezés útján határozzák meg, ennek hiányában azt a díjszabásért felelős bíró határozza meg.

8 A Közjegyzők legfelsőbb tanácsa által a 71-942 rendelet 26. cikke alapján elkészített, és az igazságügy-miniszter által az 1979. december 24-i rendelettel (a JORF 1980. január 3-i kiegészítő száma, 45. o.) jóváhagyott nemzeti rendelet 4. cikke kimondja, hogy minden magánjogi vagy közjogi természetes vagy jogi személy szabadon választhat közjegyzőt. Ugyanezen rendelkezés pontosítja, hogy a közjegyző ügyfélkörét „azon személyek alkotják, akik önként a közjegyzőhöz fordulnak tanácsért, véleményért, szolgáltatásért vagy rá bízzák megállapodásuk elkészítését".

9 A közjegyzői hivatás gyakorlásának feltételeit illetően az alkalmazott közjegyzőkről szóló 2006. október 24-i 2006-1299 rendelettel (a JORF 2006. október 25-i száma, 15781. o.) módosított, a közjegyzők szakmai képzéséről és a közjegyzői hivatás gyakorlásának feltételeiről szóló 1973. július 5-i 73-609 rendelet (a JORF 1973. július 7-i száma, 7341. o.) 3. cikke kimondja, hogy senki sem lehet közjegyző, ha többek között nem francia állampolgár.

A közjegyzői tevékenység Franciaországban

10 A közjegyző különféle tevékenységeit illetően egyértelmű, hogy a francia jogrendben a közjegyzők legfontosabb feladata a közokiratok kiállítása. A közjegyző közreműködése a hitelesítendő okirat rendeltetésétől függően lehet kötelező, vagy alapulhat a felek választásán. A közjegyző eljárása során megállapítja az okirat kiállításához szükséges, törvényben előírt összes feltétel fennállását, a felek jog- és cselekvőképességét.

11 A közokirat fogalmát a polgári törvénykönyv III. könyve III. címének „a kötelezettség és a kifizetés bizonyításáról" című VI. fejezetében szereplő 1317. cikke határozza meg. E cikk értelmében ilyen okirat az, „amelyet az okirat elkészítésének helyén kiállításra jogosult állami tisztviselő vett át, a szükséges alakszerűségek betartásával".

12 A közjegyzői karra vonatkozó, XI. évi ventôse havi 25. sz. törvény 19. cikke értelmében a közjegyzői okirat „közhiteles és a Köztársaság egész területén végrehajtható".

13 A polgári törvénykönyv 1319. cikke pontosítja, hogy „[a] közokirat teljesen bizonyítja a benne foglalt megállapodást, a szerződő felek, azok örökösei vagy jogutódai között."

14 A polgári törvénykönyv 1322. cikke kimondja, hogy „[a] magánokirat – amelyet elismert az, akivel szemben arra hivatkoznak, vagy aki törvény alapján azt elismerni köteles – annak aláírói, valamint azok örökösei és jogutódai között ugyanolyan bizonyító erővel rendelkezik, mint a közokiratok."

15 A közjegyzők és bizonyos állami tisztviselők fegyelmi felelősségéről és jogállásáról szóló 1973. június 25-i 73-546 törvénnyel (a JORF 1973. június 26-i száma, 6731. o.) módosított, a végrehajtók jogállásáról szóló 1945. november 2-i 45-2592 rendelet (a JORF 1945. november 3-i száma, 7163. o.) 1. cikke értelmében kizárólag a bírósági végrehajtók jogosultak többek között a bírósági határozatok, valamint végrehajtható okiratok, illetve végrehajtási záradékkal ellátott okiratok végrehajtására. A polgári végrehajtási eljárások reformjáról szóló 1991. július 9-i 91-650 törvény (a JORF 1991. július 14-i száma, 9228. o.) 18. cikke kimondja, hogy kizárólag a végrehajtással megbízott bírósági végrehajtók végezhetnek végrehajtást és zárolást.

16 A bíróságok szervezetéről szóló törvény L-213-6. cikke értelmében a végrehajtható okirattal kapcsolatos nehézségek és a végrehajtás során felmerülő kifogások elbírására kizárólag a végrehajtási bíró jogosult, még akkor is, ha ezek a jogkérdésre vonatkoznak, hacsak nem tartoznak a rendes bíróságok hatáskörébe. Ugyanezen feltételek mellett a végrehajtási bíró engedélyezi a biztosítási intézkedéseket és bírálja el az azok végrehajtására vonatkozó kifogásokat.

A pert megelőző eljárás

17 A Bizottsághoz panaszt nyújtottak be amiatt, hogy Franciaországban a közjegyzői hivatás gyakorlása állampolgársági feltételhez van kötve. E panasz megvizsgálását követően a Bizottság 2000. november 8-i levelében felszólította a Francia Köztársaságot, hogy két hónapos határidőn belül terjessze elő észrevételeit az említett állampolgársági feltételnek az EK 45. cikk első bekezdésével való összhangjára vonatkozóan.

18 A Francia Köztársaság 2001. március 13-i levelében válaszolt e felszólító levélre.

19 2002. július 12-én a Bizottság kiegészítő felszólító levelet küldött e tagállamnak., amelyben az EK 43. cikkből és az EK 45. cikk első bekezdéséből eredő kötelezettségek megszegését rótta fel neki.

20 Az említett tagállam a kiegészítő felszólító levélre 2002. október 11-i levelében válaszolt.

21 A Bizottság, mivel nem győzték meg a Francia Köztársaság érvei, 2006. október 18-án indokolással ellátott véleményt küldött e tagállamnak, amelyben megállapította, hogy az nem teljesítette az EK 43. cikkből és az EK 45. cikk első bekezdéséből eredő kötelezettségeit. A Bizottság felszólította a Francia Köztársaságot, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket ahhoz, hogy ezen indokolással ellátott véleményben foglaltaknak a vélemény kézhezvételétől számított két hónapon belül megfeleljen.

22 2006. december 12-i levelében a Francia Köztársaság előadta arra vonatkozó érveit, hogy a Bizottság álláspontja szerinte miért megalapozatlan.

23 A Bizottság ilyen körülmények között döntött úgy, hogy előterjeszti a jelen keresetet.

A keresetről

Az Egyesült Királyság beavatkozásának elfogadhatóságáról

24 A Francia Köztársaság úgy véli, hogy Nagy Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának beavatkozási beadványa elfogadhatatlan, mivel az Európai Unió Bírósága alapokmánya 40. cikkének negyedik bekezdését és a Bíróság eljárási szabályzata 93. cikke 5. §-ának második bekezdését megsértve nem tartalmaz a Bizottság indítványainak alátámasztására vonatkozó kérelmeket. Másodlagosan a Francia Köztársaság az említett beavatkozás részleges elfogadhatatlanságára hivatkozik, azon az alapon, hogy az Egyesült Királyság kérelmei túlmennek a Bizottság által előterjesztetteken,

ugyanis e tagállam egyrészt a szakmai képesítések elismeréséről szóló, 2005. szeptember 7-i 2005/36/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 255., 22. o.) közjegyzői szakmára való alkalmazandóságának megállapítását kéri, másrészt a közjegyzői szakma és az EK 45. cikk első bekezdésének hatálya alá nem tartozó közjegyzői tevékenységek különválasztását.

25 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság alapokmánya 40. cikkének negyedik bekezdése szerint a beavatkozásra vonatkozó kérelemben tett indítványok csak az egyik fél indítványainak támogatására korlátozódhatnak.

26 Ugyanígy az eljárási szabályzat 93. cikke 5. §-ának második bekezdése többek között kimondja, hogy a beavatkozási beadvány a beavatkozó kérelmeit tartalmazza, amelyek valamelyik fél kérelmeinek a teljes vagy részleges támogatására vagy azok ellen irányulnak, valamint a beavatkozó által felhozott jogalapokat és érveket.

27 Az Egyesült Királyság által a beavatkozási beadványában előadott kérelem a következőképpen szól:

„[A] közjegyzői szakma a [2005/36] irányelv hatálya alá tartozik. A közjegyzők által végzett bizonyos tevékenységeket csak akkor lehet kizárni [ezen] irányelv hatálya alól, ha a Bíróság kimondja, hogy e tevékenységek az EK 39. cikk (4) bekezdése és/vagy az EK 45. cikk értelmében az [említett] irányelv (41) preambulumbekezdésében szereplő kivétel körébe tartoznak.”

28 Rá kell mutatni, hogy keresetében a Bizottság nem kéri a Bíróságtól annak megállapítását, hogy a Francia Köztársaság nem teljesítette a 2005/36 irányelvből eredő kötelezettségeit. Következésképpen, amennyiben az Egyesült Királyság ezen irányelvnek a közjegyzői szakmára való alkalmazhatóságának megállapítását kéri, beavatkozása elfogadhatatlan.

29 A többi részt illetően, bár úgy tűnik, hogy az említett tagállam így megfogalmazott beavatkozása nem egyezik szóról szóra azzal, amit a beavatkozási indítvány tartalmazhat, a szóban forgó beavatkozási beadvány átfogó olvasatából és összefüggéseiből kitűnik, hogy az Egyesült Királyság érvei – a Bizottság által keresetében kifejtettekhez hasonlóan – annak bizonyítására irányulnak, hogy a közjegyzői hivatás nem jár az EK 45. cikk első bekezdése értelmében vett közhatalom gyakorlásával.

30 A többek között a Francia Köztársaság által megfogalmazott kifogást illetően, amely az Egyesült Királyság azon érvére vonatkozik, mely szerint – a Bizottság által keresetében állítottakkal ellentétben – az EK 45. cikk első bekezdésének hatálya nem terjedhet ki a közjegyzői tevékenységek összességére, rá kell mutatni, hogy e tagállamnak nem róható fel, hogy a Bizottság által előadottakhoz új kérelmeket adott. Az említett érv ugyanis csupán a 2/74. sz. Reyners-ügyben 1974. június 21-én hozott ítéletre (EBHT 1974., 631. o.) való utalásnak minősül, mivel az Egyesült Királyság nem foglalt állást ezen ítélkezési gyakorlatnak a Franciaországban működő közjegyzők által gyakorolt konkrét tevékenységekre való alkalmazhatóságát illetően.

31 Meg kell tehát állapítani, hogy az Egyesült Királyság beavatkozása csupán annyiban elfogadhatatlan, amennyiben az a 2005/36 irányelvnek a közjegyzői szakmára való alkalmazhatóságára vonatkozik.

Az ügy érdeméről

A felek érvei

32 A Bizottság mindenekelőtt azt hangsúlyozza, hogy a közjegyzői hivatás gyakorlása bizonyos tagállamokban semmilyen állampolgársági feltételhez nincs kötve, továbbá más tagállamok – mint például a Spanyol Királyság, az Olasz Köztársaság és a Portugál Köztársaság – e feltételt megszüntették.

33 A Bizottság elsősorban arra emlékeztet, hogy az EK 43. cikk az uniós jog egyik alapvető rendelkezése, melynek célja az, hogy valamely tagállam minden polgárának, aki – akár csupán másodlagos – lakóhely létesítésével egy másik tagállamban valamely önálló vállalkozói tevékenység gyakorlása végett letelepszik, a belföldiekkel azonos bánásmódot biztosítson, és megtilt az állampolgárságon alapuló bármilyen hátrányos megkülönböztetést.

34 A Bizottság, valamint az Egyesült Királyság azzal érvel, hogy az EK 45. cikk első bekezdését önállóan és egységesen kell értelmezni (a 147/86. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 1988. március 15-én hozott ítélet [EBHT 1988., 1637. o.] 8. pontja). Emellett e cikket szigorúan kell értelmezni annyiban, amennyiben a közhatalom gyakorlásához kapcsolódó tevékenységekre nézve kivételt állapít meg a letelepedés szabadsága alól (a fent hivatkozott Reyners-ügyben hozott ítélet 43. pontja).

35 Az EK 45. cikk első bekezdésében megfogalmazott kivételt tehát azon tevékenységekre kellene korlátozni, amelyek önmagukban közvetlen és sajátos részvételt jelentenek a közhatalom gyakorlásában (a fent hivatkozott Reyners-ügyben hozott ítélet 44. és 45. pontja). A Bizottság szerint a közhatalom fogalma magába foglalja az általános jogon túlmenő döntési jogkör gyakorlását, amely a mások akaratától független vagy akár azzal szemben történő cselekvés képességében nyilvánul meg. Közelebbről, a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a közhatalom gyakorlása a kényszerítő jogkör

alkalmazásaként jelenik meg (a C-114/97. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 1998. október 29-én hozott ítélet [EBHT 1998., I-6717. o.] 37. pontja).

36 A Bizottság és az Egyesült Királyság véleménye szerint a közhatalom gyakorlásában való részvétellel járó tevékenységeket meg kell különböztetni a köz érdekében végzett tevékenységektől. Ugyanis különféle szakmákat sajátos hatáskörökkel ruháznak fel a köz érdekében, azonban a közhatalom gyakorlásában való részvétel nélkül.

37 Nem tartoznak az EK 45. cikk első bekezdésének hatálya alá a közhatalom működését segítő vagy abban közreműködő tevékenységek sem (lásd ebben az értelemben a C-42/92. sz., Thijssen-ügyben 1993. július 13-án hozott ítélet [EBHT 1993., I-4047. o.] 22. pontját).

38 Emellett a Bizottság és az Egyesült Királyság emlékeztet arra, hogy az EK 45. cikk első bekezdése főszabály szerint meghatározott tevékenységekre vonatkozik, nem pedig valamely szakma egészére, kivéve azt az esetet, ha az érintett tevékenységek nem választhatók el az említett szakma gyakorlásával együtt járó tevékenységek összességétől.

39 A Bizottság másodsorban megvizsgálja a francia jog alapján a közjegyzők által végzett különböző tevékenységeket.

40 A Bizottság először is, az okiratok és megállapodások hitelesítésével kapcsolatban, azzal érvel, hogy a közjegyző a felek tájékoztatása után csupán tanúsítja azok akaratát, valamint joghatással ruházza azt fel. E tevékenység gyakorlása során a közjegyző a felekkel szemben semmiféle döntési jogkörrel nem rendelkezik. Így a hitelesítés csupán a felek között előzőleg kialakult megállapodás megerősítése. Az a tény, hogy bizonyos

okiratokat kötelező hitelesíttetni, nem releváns, mivel számos olyan eljárás létezik, amely kötelező ugyan, mégsem jár a közhatalom gyakorlásával.

41 Az a tény, hogy a közjegyző a közjegyzői okiratért felelősséget vállal, őt közelebb viszi a független szakmát gyakorló személyek legtöbbjéhez – mint amilyenek az ügyvédek, az építészek vagy az orvosok – akik ugyancsak felelősséget vállalnak az általuk végzett tevékenységért.

42 A közokiratok végrehajthatóságát illetően a Bizottság úgy véli, hogy a végrehajtási záradék rávezetése megelőzi a tulajdonképpeni végrehajtást, anélkül hogy annak részét képezné. Így a végrehajthatóság biztosítása semmilyen kényszerítő jogkörrel nem ruházza fel a közjegyzőket. Másfelől bármely esetleges vitában a bíróság dönt, nem pedig a közjegyző.

43 Másodszor a közjegyző adóbeszedői szerepe nem minősül a közhatalom gyakorlásában való részvételnek, mivel pénzügyi területen a magánszemélyeknek gyakran kell ilyen feladatot végezniük. Így a magánvállalkozások harmadik személy érdekében járnak el, amikor alkalmazottaik bérét visszatartják. Ugyanez a helyzet azon hitelintézetek esetében, amelyek ügyfeleik osztalékokból és kamatokból álló jövedelmét visszatartják.

44 Harmadszor a közjegyzőknek a francia jog szerinti sajátos jogállása közvetlenül nem releváns a szóban forgó tevékenységek jellegének értékelése során.

45 Harmadsorban a Bizottság az Egyesült Királysághoz hasonlóan úgy véli, hogy az uniós jognak a közjegyzői tevékenységre való utalást tartalmazó szabályai nem érintik az EK 43. cikk és az EK 45. cikk első bekezdésének e tevékenységre való alkalmazását.

46 Ugyanis mind a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól szóló, 2000. június 8-i 2000/31/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 178., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 25. kötet, 399. o.) („elektronikus kereskedelemről szóló irányelv") 1. cikke (5) bekezdésének d) pontja, mind a 2005/36 irányelv (41) preambulumbekezdése csupán annyiban zárja ki a hatálya alól a közjegyzői tevékenységeket, amennyiben azok a közhatalom gyakorlásában való közvetlen és sajátos részvételnek minősülnek. Olyan fenntartásról van tehát szó, amely semmilyen hatással nincs az EK 45. cikk első bekezdésének értelmezésére. A belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 376., 36. o.) 2. cikke (2) bekezdésének l) pontját illetően, amely kizárja a közjegyzői tevékenységet ezen irányelv hatálya alól, a Bizottság kiemeli, hogy az a tény, hogy a jogalkotó valamely tevékenységnek az említett irányelv hatálya alól való kizárása mellett döntött, nem jelenti azt, hogy az EK 45. cikk első bekezdése alkalmazandó e tevékenységre.

47 A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendeletet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o; helyesbítés: HL L 242., 2006.9.5., 6. o.), a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendeletet (HL L 338., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 243. o.), valamint a nem vitatott követelésekre vonatkozó európai végrehajtható okirat létrehozásáról szóló, 2004. április 21-i 805/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletet (HL 143., 15. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 7. kötet, 38. o.) illetően a Bizottság úgy véli, hogy e rendeletek csupán azon kötelezettséget fogalmazzák meg a tagállamok számára, hogy elismerjék és végrehajtsák a más tagállamokban elfogadott és végrehajtható okiratokat.

48 Emellett az európai részvénytársaság (SE) statútumáról szóló, 2001. október 8-i 2157/2001/EK tanácsi rendelet (HL L 294., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 4. kötet, 251. o.), valamint a tőkeegyesítő társaságok határokon átnyúló egyesüléséről szóló, 2005. október 26-i 2005/56/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv

(HL L 310., 1. o.) nem relevánsak a jelen jogvita megoldása szempontjából, mivel azok csupán a társaságok létrehozása, egyesülése és székhelyének áthelyezése esetére bízzák a közjegyzőkre, valamint a tagállam által kijelölt más hatóságokra bizonyos előzetes aktusok és alakszerűségek teljesítése igazolásának feladatát.

49 Ami a jogi szakmákról és a jogrendszerek működéséhez fűződő általános érdekről szóló, 2006. március 23-i európai parlamenti állásfoglalást illeti (HL C 292E., 105. o., a továbbiakban: 2006-os állásfoglalás), az pusztán politikai aktus, amelynek tartalma kétértelmű, mivel az Európai Parlament egyfelől az állásfoglalás 17. pontjában kimondta, hogy az EK 45. cikket alkalmazni kell a közjegyzői szakmára, másfelől viszont az állásfoglalás 2. pontjában megerősítette a Közösség tizenkét tagállamában a közjegyzők szervezetének helyzetéről szóló, 1994. január 18-i állásfoglalásában (HL C 44., 36. o., a továbbiakban: 1994-es állásfoglalás) megfogalmazott álláspontját, amelyben kifejezte azon óhaját, hogy szűnjön meg a több tagállam jogszabályaiban meglévő, a közjegyzői hivatás gyakorlására vonatkozó állampolgársági feltétel.

50 A Bizottság és az Egyesült Királyság hozzáteszi, hogy a C-405/01. sz., Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-10391. o.], amelyre írásbeli észrevételeiben több tagállam is utalt, a kereskedelmi hajók kapitányai és másodkapitányai által gyakorolt számos, a biztonság fenntartásával, a rendfenntartással, valamint a családi állapottal kapcsolatos és közjegyzői feladat összességére vonatkozott. Ennélfogva a Bíróságnak nem volt alkalma részletesen, az EK 45. cikk első bekezdésére tekintettel megvizsgálni a közjegyzők által végzett tevékenységet. Következésképpen ezen ítélet nem elegendő annak megállapításához, hogy e rendelkezést a közjegyzőkre alkalmazni kell.

51 Másfelől, a Francia Köztársaság állításától eltérően a Bíróság ítélkezési gyakorlata megkülönbözteti a közjegyzőket a közhatalmi szervektől, amikor elismeri, hogy a közokiratokat közhatalmi szerv vagy más, erre feljogosított szerv állítja ki (a C-260/97. sz. Unibank-ügyben 1999. június 17-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-3715. o.] 15. és 21. pontja).

52 A Francia Köztársaság – amelyet a Bolgár Köztársaság, a Cseh Köztársaság, a Lett Köztársaság, a Litván Köztársaság, a Magyar Köztársaság, Románia és a Szlovák Köztársaság támogat – elsősorban azzal érvel, hogy a Bizottság megsérti a Bíróság ítélkezési gyakorlatát. Ezen ítélkezési gyakorlat ugyanis az EK 45. cikk első bekezdésének alkalmazását nem korlátozza a kényszerítő jogkört magukba foglaló tevékenységekre, mivel az ilyen jogkör a közhatalom gyakorlásának csupán egy része.

53 E tekintetben a Bíróság a fent hivatkozott Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española ügyben hozott ítéletében elismerte, hogy a közjegyzői tevékenység a közhatalmi jogosítványok gyakorlásában való részvételnek minősül.

54 Másodsorban a közjegyzőknek a közhatalom gyakorlásában való részvételét bizonyítják az adóbeszedés terén tájuk bízott feladatok. E feladatok nem korlátozódnak kizárólag a közpénzek birtoklására, hanem kiterjednek az ingatlanok értéktöbbletéből származó jövedelmek adóalapjának meghatározására, valamint öröklés esetén a nyilvántartásba vételi díj és a jövedelemadó beszedésére, a közjegyzők pedig felelősséget vállalnak a nyilvántartási díjak beszedéséért. E feladatok teljesítésekor a közjegyzők harmadik személyek, mégpedig saját ügyfeleik számára végeznek adóelszámolást.

55 Harmadsorban a Francia Köztársaság a Lett Köztársasághoz, a Litván Köztársasághoz, a Magyar Köztársasághoz, Romániához és a Szlovák Köztársasághoz hasonlatosan hangsúlyozza, hogy a közjegyzők által végzett tevékenységek között szerepel bizonyító erővel rendelkező és végrehajtható közokiratok kiállítása, amely a közhatalom gyakorlásának konkrét megnyilvánulása. Bizonyos jogi aktusokhoz, mint amilyen a hagyatékmegosztás, a házassági szerződések, a jelzálogbejegyzés, a megépítendő ingatlan értékesítése, és az átruházható földterületbérlet, a közjegyző közreműködése érvényességi feltétel.

56 Tevékenysége gyakorlása során a közjegyző feladata, hogy a feleknek elmagyarázza az okirat tartalmát, megbizonyosodjon akaratuk szabadságáról, és megfelelő kérdéseket tegyen fel a jogszabályi előírások tiszteletben tartásához elengedhetetlen adatok beszerzése érdekében. A közjegyző az esettől függően köteles elvégezni minden szükséges vizsgálatot az okirat jogi érvényességének biztosítása érdekében. Másfelől a közjegyzőnek meg kell tagadnia a közrendbe ütköző vagy jogellenes okiratok átvételét.

57 Emellett a közjegyzői okirat bizonyító ereje a legmagasabb szintű a francia jogrend bizonyítási eszközei között. E bizonyító erő kiterjed az okirat keletkezésének időpontjára, a rajta elhelyezett aláírásokra, és azon tényekre, amelyekről a közjegyző kijelenti, hogy azokat maga végezte vagy a jelenlétében végezték. Ezen elemek hitelességét csak a polgári perrendtartásról szóló törvény 303–316. cikke szerinti eredetiségvizsgálati eljárás útján lehet megkérdőjelezni.

58 Másfelől a fent hivatkozott Unibank-ítéletből kitűnik, hogy valamely közhatalmi szerv vagy az állam által feljogosított bármely más szerv közreműködése szükséges ahhoz, hogy valamely okirat közokiratnak minősüljön.

59 A közjegyzői okiratok továbbá végrehajthatóak anélkül, hogy ehhez előzetes bírói döntésre volna szükség. Így még ha feltételezzük is, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata az EK 45. cikk első bekezdésének alkalmazását a kényszerítő jogkört magukba foglaló tevékenységekre korlátozza, a közjegyzői hivatás a közjegyzői okiratok végrehajthatósága okán akkor is e rendelkezés hatálya alá tartozik.

60 Negyedsorban a Francia Köztársaság azzal érvel, hogy a közjegyzőknek a francia jog szerinti sajátos jogállása tanúsítja a közjegyzők közvetlen részvételét a közhatalom gyakorlásában. A közjegyzőket ugyanis az igazságügy-miniszter nevezi ki, és azok az ügyészség felügyelete alá tartoznak. Emellett esküt tesznek, és szigorú összeférhetetlenségi szabályok vonatkoznak rájuk.

61 Ötödsorban az említett tagállam rámutat, hogy az uniós jogalkotó megerősítette, hogy a közjegyzők részt vesznek a közhatalom gyakorlásában. E tekintetben e tagállam a jelen ítélet 46. pontjában említett uniós jogszabályokra hivatkozik, amelyek vagy kizárják a közjegyzők tevékenységét a hatályuk alól amiatt, mert azok részt vesznek a közhatalom gyakorlásában, vagy elismerik, hogy a közokiratokat közhatalmi szerv vagy más, az állam által erre vonatkozó hatáskörrel felruházott szerv állítja ki. A jelen ítélet 47. és 48. pontjában említett jogszabályokból másfelől az következik, hogy a közjegyzői okiratok a bírósági határozatokhoz hasonlatosak.

62 Emellett a Parlament az 1994-es és a 2006-os állásfoglalásában kimondta, hogy a közjegyző részt vesz a közhatalom gyakorlásában.

A Bíróság álláspontja

– Bevezető megállapítások

63 A Bizottság azt rója fel a Francia Köztársaságnak, hogy a közjegyzői hivatás tekintetében a saját államterületén korlátozza más tagállamok polgárainak letelepedését azáltal, hogy e szakma gyakorlását az EK 43. cikket megsértve kizárólag saját állampolgárai számára tartja fenn.

64 A jelen kereset tehát kizárólag a szóban forgó francia szabályozás által e szakma gyakorlására vonatkozóan előírt állampolgársági feltételt érinti, az EK 43. cikk tekintetében.

65 Következésképpen pontosítani kell, hogy az említett kifogás nem vonatkozik sem a közjegyzők jogállására, sem a francia jogrendben rájuk vonatkozó általános szabályokra, sem pedig e tagállamban a közjegyzői hivatás gyakorlásának más feltételeire, az állampolgárságra vonatkozó feltételt leszámítva.

66 Végezetül hangsúlyozni kell – ahogyan arra a Bizottság a tárgyaláson rámutatott – hogy keresete az EK-Szerződésnek a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó rendelkezéseinek alkalmazását sem érinti. Az említett kereset szintén nem vonatkozik a Szerződésnek a munkavállalók szabad mozgására vonatkozó rendelkezéseire sem.

– A hivatkozott kötelezettségszegésről

67 Bevezetésként érdemes emlékeztetni arra, hogy az EK 43. cikk az uniós jog egyik alapvető rendelkezése (lásd ebben az értelemben többek között a fent hivatkozott Reyners-ügyben hozott ítélet 43. pontját).

68 A letelepedés fogalma a Szerződés értelmében nagyon tág fogalom, amely magában foglalja az uniós polgárok azon jogát, hogy tartósan és folyamatos módon részt vegyenek a származási helyüktől eltérő tagállamok gazdasági életében, és hogy abból hasznot húzzanak, ami elősegíti a gazdasági és társadalmi kölcsönhatást az Európai Unión belül a gazdasági tevékenység önálló vállalkozóként történő gyakorlása területén (lásd többek között a C-161/07. sz., Bizottság kontra Ausztria ügyben 2008. december 22-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-10671. o.] 24. pontját).

69 A valamely tagállam állampolgárai számára elismert, más tagállam területén való letelepedés szabadsága magába foglalja többek között a jogot gazdasági tevékenység önálló vállalkozóként történő megkezdésére és folytatására a letelepedés tagállamának joga által a saját állampolgáraira előírt feltételek szerint (lásd többek között a 270/83. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 1986. január 28-án hozott ítélet [EBHT 1986., 273. o.] 13. pontját és ebben az értelemben a fent hivatkozott Bizottság

kontra Ausztria ügyben hozott ítélet 27. pontját). Másként fogalmazva az EK 43. cikk valamennyi tagállamnak megtiltja, hogy jogszabályaiban azon személyekre nézve, akik az ott történő letelepedés szabadságával kívánnak élni, tevékenységük gyakorlására eltérő feltételeket írjanak elő, mint saját állampolgáraikra nézve (a fent hivatkozott Bizottság kontra Ausztria ügyben hozott ítélet 28. pontja).

70 Az EK 43. cikk célja tehát az, hogy valamely tagállam minden polgárának, aki egy másik tagállamban valamely önálló vállalkozói tevékenység gyakorlása végett letelepszik, a belföldiekkel azonos bánásmódot biztosítson, és megtiltja a tagállami szabályozásból eredő, állampolgárságon alapuló bármilyen hátrányos megkülönböztetést, amely a letelepedés szabadságának korlátozását jelentené (a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott ítélet 14. pontja).

71 Márpedig a jelen ügyben a vitatott nemzeti szabályozás a francia állampolgárok számára tartja fenn a közjegyzői hivatás gyakorlását, így az EK 43. cikk által főszabály szerint tiltott, állampolgárságon alapuló eltérő bánásmódot jelent.

72 A Francia Köztársaság eközben azzal érvel, hogy a közjegyzői tevékenységek nem tartoznak az EK 43. cikk hatálya alá, mivel azok az EK 45. cikk első bekezdése értelmében véve a közhatalom gyakorlásában való részvételnek minősülnek. Először is meg kell tehát vizsgálni a közhatalom gyakorlása fogalmának terjedelmét e rendelkezés értelmében véve, másodszor pedig ellenőrizni kell, hogy a francia jogrendben a közjegyzőkre bízott tevékenységek e fogalom körébe tartoznak-e.

73 Az EK 45. cikk értelmében vett „közhatalom gyakorlása” fogalmat illetően érdemes hangsúlyozni, hogy ennek értékelésekor az állandó ítélkezési gyakorlat szerint figyelembe kell venni a letelepedés szabadsága alóli kivételekre vonatkozóan az e rendelkezésben előírt korlátok uniós jogi sajátos jellegét, annak érdekében, hogy a Szerződés hatékony érvényesülését ne befolyásolhassák a tagállamok egyoldalú rendelkezései

(lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Reyners-ügyben hozott ítélet 50. pontját, a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben hozott ítélet 8. pontját és a C-438/08. sz., Bizottság kontra Portugália ügyben 2009. október 22-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-10219. o.] 35. pontját).

74 Ugyancsak az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EK 45. cikk első bekezdése kivételt jelent a letelepedés szabadságának alapvető elve alól. Mint ilyennek, e kivételnek olyan értelmezést kell adni, amely a hatályát az e rendelkezés által a tagállamok számára védeni engedett érdekek megóvásához feltétlen szükséges mértékre korlátozza (lásd a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben hozott ítélet 7. pontját; a fent hivatkozott Bizottság kontra Spanyolország ügyben hozott ítélet 34. pontját; a C-451/03. sz. Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti ügyben 2006. március 30-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-2941. o.] 45. pontját; a C-393/05. sz., Bizottság kontra Ausztria ügyben 2007. november 29-én hozott ítélet [EBHT 2007., I-10195. o.] 35. pontját; a C-404/05. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2007. november 29-én hozott ítélet [EBHT 2007., I-10239. o.] 37. és 46. pontját, valamint a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet 34. pontját).

75 Emellett a Bíróság több alkalommal kiemelte, hogy az EK 45. cikk első bekezdésében előírt kivételt azon tevékenységekre kell korlátozni, amelyek önmagukban véve is a közhatalom gyakorlásában való közvetlen és sajátos részvételnek minősülnek (lásd a fent hivatkozott Reyners-ügyben hozott ítélet 45. pontját; Thijssen-ügyben hozott ítélet 8. pontját; Bizottság kontra Spanyolország ügyben hozott ítélet 35. pontját; Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti ügyben hozott ítélet 46. pontját; Bizottság kontra Németország ügyben hozott ítélet 38. pontját és Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet 36. pontját).

76 E tekintetben a Bíróságnak lehetősége nyílt kimondani, hogy nem tartoznak az EK 45. cikk első bekezdésében előírt kivétel hatálya alá bizonyos, a közhatalom gyakorlásához képest kisegítő vagy előkészítő jellegű tevékenységek (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Thijssen-ügyben hozott ítélet 22. pontját, Bizottság kontra Spanyolország ügyben hozott ítélet 38. pontját, Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti ügyben hozott ítélet 47. pontját, Bizottság kontra Németország ügyben hozott ítélet 38. pontját és Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet 36. pontját), vagy bizonyos olyan tevékenységek, amelyek – bár gyakorlásuk a bírósági vagy közigazgatási hatóságokkal való akár rendszeres és szerves kapcsolattal, sőt a működésükben való akár kötelező együttműködéssel jár együtt – érintetlenül hagyják az említett hatóságok mérlegelési és döntési jogkörét (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Reyners-ügyben hozott ítélet 51. és 53. pontját), továbbá bizonyos olyan tevékenységek, amelyek nem járnak döntési jogkör gyakorlásával (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Thijssen-ügyben hozott ítélet 21. és 22. pontját, Bizottság kontra

Ausztria ügyben 2007. november 29-én hozott ítélet 36. és 42. pontját, Bizottság kontra Németország ügyben hozott ítélet 38. és 44. pontját, valamint Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet 36. és 41. pontját), kényszerítő jogkör gyakorlásával (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Bizottság kontra Spanyolország ügyben hozott ítélet 37. pontját) vagy kényszer alkalmazására vonatkozó jogkör gyakorlásával (lásd ebben az értelemben a C-47/02. sz., Anker és társai ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-10447. o.] 61. pontját, valamint a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet 44. pontját).

77 A fenti megállapításokra tekintettel ellenőrizni kell, hogy a francia jogrendben a közjegyzőkre bízott tevékenységek a közhatalom gyakorlásában való közvetlen és sajátos részvételt jelentenek-e.

78 E célból figyelembe kell venni a szóban forgó szakma képviselői által végzett tevékenységek jellegét (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Thijssen-ügyben hozott ítélet 9. pontját).

79 A Francia Köztársaság és a Bizottság egyetért abban, hogy a francia jogrendben a közjegyzők fő tevékenysége a közokiratok kiállítása a szükséges alakszerűségek betartásával. Ennek elvégzéséhez a közjegyzőnek többek között ellenőriznie kell, hogy az okirat kiállításához szükséges, törvényben előírt összes feltétel teljesült-e. A közokirat emellett bizonyító erővel rendelkezik, és végrehajtható.

80 E tekintetben érdemes kiemelni, hogy a francia szabályozás értelmében olyan okiratok vagy megállapodások hitelesítésére kerül sor, amelyekben a felek szabadon megegyeztek. A felek ugyanis a törvény adta korlátok között maguk határozzák meg jogaik és kötelezettségeik terjedelmét, és szabadon választják ki azon szerződéses rendelkezéseket, amelyeket magukra nézve kötelezőnek kívánnak elfogadni, amikor az okirat vagy megállapodás hitelesítése végett a közjegyzőhöz fordulnak. A közjegyző közreműködése tehát a felek előzetes beleegyezését vagy egyetértését feltételezi.

81 Emellett a közjegyző egyoldalúan nem módosíthatja a hitelesíteni kért megállapodást, hanem ehhez a felek előzetes jóváhagyása szükséges.

82 A közjegyzőre bízott hitelesítési tevékenység tehát önmagában nem jelent az EK 45. cikk első bekezdése értelmében vett, a közhatalom gyakorlásában való közvetlen és sajátos részvételt.

83 Az a tény, hogy bizonyos okiratok vagy megállapodások hitelesítése semmisség terhe mellett kötelező, nem kérdőjelezheti meg e következtetést. Megszokott ugyanis, hogy a nemzeti jogrendekben és az ott előírtaknak megfelelően a különféle okiratok érvényessége alakszerűségi követelményektől vagy kötelező hitelesítéstől függ. Ennélfogva e körülmény nem elegendő a Francia Köztársaság álláspontjának alátámasztásához.

84 A fenti következtetést az sem kérdőjelezi meg, hogy a közjegyzők az okirat vagy megállapodás hitelesítését megelőzően kötelesek megvizsgálni, hogy ezen okirat vagy megállapodás létrehozásához szükséges, törvényben előírt összes feltétel teljesült, és ha nem ez a helyzet, kötelesek megtagadni a hitelesítést.

85 Igaz, hogy a közjegyző – ahogyan azt a Francia Köztársaság hangsúlyozza – e vizsgálatot a köz érdekében végzi, vagyis a magánszemélyek között létrejött okiratok tekintetében a jogszerűség és jogbiztonság biztosítása céljából. Mindazonáltal e cél követése önmagában nem igazolhatja, hogy az annak biztosítására szolgáló jogosítványokat az érintett tagállam állampolgárságával rendelkező közjegyzők számára tartsák fenn.

86 A közérdekű cél érdekében való fellépés önmagában nem elegendő ahhoz, hogy valamely tevékenységet a közhatalom gyakorlásában való közvetlen és sajátos részvételnek kelljen tekinteni. Vitathatatlan ugyanis, hogy a különféle szabályozott szakmák keretében végzett tevékenységek gyakorlása a nemzeti jogrendekben gyakran magában foglalja e tevékenység gyakorlója számára az ilyen cél követésének kötelezettségét, anélkül hogy e tevékenység ettől a közhatalom gyakorlása körébe tartozna.

87 Ugyanakkor az a tény, hogy a közjegyzői tevékenység olyan közérdekű célt követ, amely többek között a magánszemélyek között létrejött okiratok tekintetében a jogszerűség és jogbiztonság biztosítására irányul, olyan közérdeken alapuló kényszerítő indoknak minősül, amely a közjegyzői tevékenység sajátosságaiból fakadóan igazolhatja az EK 43. cikk esetleges korlátozását, amely vonatkozhat például a közjegyzők felvételi eljárás során való képzésére, a közjegyzők számának és illetékességi területének korlátozására vagy a díjazásuk, függetlenségük, összeférhetetlenségük és elmozdíthatatlanságuk szabályaira, feltéve, hogy e korlátozások lehetővé teszik az említett célok elérését, és ahhoz szükségesek.

88 Az is igaz, hogy a közjegyzőnek a felek szándékától függetlenül meg kell tagadnia az olyan okirat vagy megállapodás hitelesítését, amely nem felel meg a törvényben előírt feltételeknek. Ugyanakkor ezen elutasítást követően a felek szabadon orvosolhatják a megállapított jogsértést, módosíthatják az érintett okirat vagy megállapodás tartalmát, avagy elállhatnak az okirat kiállításától vagy a megállapodástól.

89 Emellett az említett okiratok vagy megállapodások hitelesítése során a közjegyző által biztosított konzultáció és az általa végzett jogi segítségnyújtás még akkor sem tekinthető a közhatalom gyakorlásában való részvételnek, ha jogszabályban előírt kötelezettség terheli a közjegyzőt az ilyen konzultáció lefolytatására vagy a segítségnyújtásra (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Reyners-ügyben hozott ítélet 52. pontját).

90 A közjegyzői okirat bizonyító erejét és végrehajthatóságát illetően vitathatatlan, hogy ezek fontos joghatásokat biztosítanak az említett okiratoknak. Ugyanakkor az a tény, hogy adott tevékenység ilyen hatású okiratok elkészítésével jár, nem elegendő ahhoz, hogy e tevékenységet az EK 45. cikk első bekezdése értelmében vett, a közhatalom gyakorlásában való közvetlen és sajátos részvételnek kelljen tekinteni.

91 Közelebbről megvizsgálva ugyanis pontosítani kell, hogy a közjegyzői okirathoz kapcsolódó bizonyító erő a szóban forgó jogrend bizonyítási rendszerének részét képezi. A polgári törvénykönyv 1319. cikke, amely meghatározza a közokirat bizonyító erejét, az említett törvénykönyvnek „a kötelezettség és a kifizetés bizonyításáról" című VI. fejezetében található. Tehát az adott okirat törvény által biztosított bizonyító erejének nincs közvetlen hatása azon kérdésre, hogy az ezen okirat elkészítését magában foglaló tevékenység önmagában véve a közhatalom gyakorlásában való közvetlen és sajátos részvételnek minősül-e, amint azt az ítélkezési gyakorlat megköveteli (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Thijssen-ügyben hozott ítélet 8. pontját és a Bizottság kontra Spanyolország ügyben hozott ítélet 35. pontját).

92 Emellett a polgári törvénykönyv 1322. cikke szerint „a magánokirat – amelyet elismert az, akivel szemben arra hivatkoznak, vagy aki törvény alapján azt elismerni köteles – annak aláírói, valamint azok örökösei és jogutódai között ugyanolyan bizonyító erővel rendelkezik, mint a közokiratok".

93 A közokirat végrehajthatóságát illetően meg kell jegyezni – ahogyan arra a Francia Köztársaság hivatkozik –, hogy az a bíróság előzetes közreműködése nélkül lehetővé teszi az okiratban foglalt kötelezettség végrehajtását.

94 A közokirat végrehajthatósága azonban nem jelenti a közjegyzőnek a közhatalom gyakorlásában való közvetlen és sajátos részvételét. Ugyanis, noha a végrehajtási záradék közjegyző általi rávezetése a közokiratra végrehajthatóságot biztosít ez utóbbinak, e

végrehajthatóság a felek azon szándékán alapul, hogy valamely okiratot vagy megállapodást – miután annak törvényességét a közjegyző ellenőrizte – ilyen hatással ruházzanak fel.

95 Következésképpen az olyan jogi hatásokkal felruházott közokiratok kiállítása, mint amelyek a jelen ítélet 90–94. pontjában szerepelnek, nem minősülnek a közhatalom gyakorlásában való közvetlen és sajátos részvételnek, az EK 45. cikk első bekezdése értelmében véve.

96 Másodsorban a közjegyző által ellátott adóbeszedői feladatokat illetően, azok önmagukban nem tekinthetők a közhatalom gyakorlásában való közvetlen és sajátos részvételnek. E tekintetben pontosítani kell, hogy a közjegyző a beszedést az adós érdekében végzi, majd az összeget az állam hatáskörrel rendelkező szervének adja át, így a beszedés alapvetően nem tér el a hozzáadottérték-adó beszedésétől.

97 Harmadsorban az olyan jogi aktusokat illetően, mint amilyen a hagyatékmegosztás, a házassági szerződések, a jelzálogbejegyzés, a megépítendő ingatlan értékesítése és az átruházható földterületbérlet, amelyeket semmisség terhe mellett közjegyzői okiratba kell foglalni, a jelen ítélet 80–95. pontjában foglaltak irányadóak.

98 Negyedsorban a közjegyzőknek a francia jog szerinti sajátos jogállására vonatkozóan elegendő arra emlékeztetni, hogy – ahogyan az a jelen ítélet 75. és 78. pontjából kitűnik – a szóban forgó, önmagukban vett tevékenységek jellegére tekintettel, nem pedig magának e jogállásnak a fényében kell megvizsgálni azt, hogy e tevékenységek az EK 45. cikk első bekezdésében előírt kivétel hatálya alá tartoznak-e.

99 Mindazonáltal e tekintetben két pontosítást kell tenni. Először is egyértelmű, hogy azon eseteket leszámítva, amikor a közjegyző kijelölése bírósági úton történik, a felek a jelen ítélet 8. pontjában említett, a közjegyzőkre vonatkozó nemzeti szabályozás 4. cikkének megfelelően szabadon választhatnak közjegyzőt. Igaz ugyan, hogy a közjegyzők díjazását a törvény állapítja meg, azonban a szolgáltatás minősége közjegyzőnként változhat, többek között az érintett személyek szakmai képességeitől függően. Ebből következik, hogy területi illetékességük korlátain belül a közjegyzők – ahogyan arra a főtanácsnok indítványának 18. pontjában rámutatott – versenyfeltételek között gyakorolják szakmájukat, ami nem jellemző a közhatalom gyakorlására.

100 Másodszor ki kell emelni, hogy – ahogyan arra a Bizottság hivatkozott anélkül, hogy a Francia Köztársaság ennek ellentmondott volna – a közjegyzők az ügyfeleikkel szemben közvetlenül és személyesen felelnek a tevékenységük gyakorlása során elkövetett hibákból eredő károkért.

101 Végezetül nem meggyőző a Francia Köztársaságnak a bizonyos uniós jogi aktusokra való hivatkozása sem. A jelen ítélet 46. pontjában említett jogi aktusokkal kapcsolatban pontosítani kell, hogy az a tény, hogy a jogalkotó bizonyos jogi aktus hatálya alól kivette a közjegyzői tevékenységeket, nem jelenti azt, hogy e tevékenységek szükségszerűen az EK 45. cikk első bekezdésében előírt kivétel hatálya alá tartoznak. Közelebbről a 2005/36 irányelvet illetően, annak (41) preambulumbekezdésének szövegéből – amely szerint ezen irányelv „nem előzi meg [helyesen: nem érinti] […] a[z] [EK] 45. cikk alkalmazását mindenekelőtt [helyesen: többek között] a közjegyzők vonatkozásában" – kitűnik, hogy az uniós jogalkotó az EK 45. cikk első bekezdésének alkalmazhatóságáról viszont nem foglalt állást.

102 A jelen ítélet 47. és 48. pontjában szereplő rendeletekre alapozott érvelés szintén nem releváns. A jelen ítélet 47. pontjában említett rendeletek ugyanis a más tagállamokban elfogadott és végrehajtható közokiratok elismerésére és végrehajtására vonatkoznak, ebből következően nem érintik az EK 45. cikk első bekezdésének értelmezését.

Ugyanezen következtetés vonatkozik a jelen ítélet 48. pontjában említett uniós jogszabályokra is, amelyek – ahogyan arra a Bizottság helyesen hivatkozott – arra korlátozódnak, hogy a közjegyzőkre valamint a tagállam által kijelölt más hatóságokra bízzák bizonyos előzetes aktusok és alakszerűségek teljesítése igazolásának feladatát a társaságok létrehozása, egyesülése és székhelyének áthelyezése esetére.

103 A jelen ítélet 49. pontjában említett 1994-es és 2006-os állásfoglalásokat illetően kiemelendő, hogy azok nem bírnak joghatással, mivel az ilyen állásfoglalások jellegüknél fogva nem kötelezőek. Végezetül, noha ezen állásfoglalások kimondják, hogy a közjegyzői hivatás az EK 45. cikk hatálya alá tartozik, a Parlament az első állásfoglalásban kifejezetten hangot adott azon óhajának, hogy szűnjön meg a közjegyzői hivatás gyakorlására vonatkozó állampolgársági feltétel, és ezt az álláspontot a 2006-os állásfoglalásban hallgatólagosan újra megerősítette.

104 A Francia Köztársaságnak a Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española ügyben hozott ítéletre vonatkozó érvelését illetően pontosítani kell, hogy az ezen ítélet alapjául szolgáló ügy az EK 39. cikk (4) bekezdésének értelmezésére vonatkozott, nem pedig az EK 45. cikk első bekezdésének értelmezésére. Emellett az említett ítélet 42. pontjából kitűnik, hogy amikor kimondta, hogy a kapitányok és másodkapitányok feladatai a közhatalmi jogosítványok gyakorlásában való részvételnek minősülnek, a Bíróság az általuk gyakorolt feladatok összességét vette tekintetbe. A Bíróság tehát nem kizárólag a kapitányok és másodkapitányok közjegyzői feladatkörét vizsgálta, vagyis külön a végrendeletek átvételét, megőrzését és visszaszolgáltatását, a többi jogkörtől függetlenül, hanem többek között a rájuk bízott, kényszer alkalmazására vonatkozó és szankció kiszabására vonatkozó jogkört is.

105 A fent hivatkozott Unibank-ügyben hozott ítéletet illetően – amelyre szintén hivatkozik a Francia Köztársaság – meg kell állapítani, hogy az ítélet alapjául szolgáló ügy semmilyen módon nem érinti az EK 45. cikk első bekezdésének értelmezését. Emellett a Bíróság az említett ítélet 15. pontjában kimondta, hogy ahhoz, hogy valamely okirat a polgári és kereskedelmi ügyekben irányadó bírósági joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i brüsszeli egyezmény (HL 1972. L 299., 32. o.) 50. cikke értelmében közokiratnak minősüljön, valamely közhatalmi szerv vagy az állam által feljogosított bármely más szerv közreműködése szükséges.

106 Ilyen körülmények között meg kell állapítani, hogy a francia jogrend jelen állása szerint meghatározott közjegyzői tevékenységek az EK 45. cikk első bekezdése értelmében nem jelentenek a közhatalom gyakorlásában való részvételt.

107 Következésképpen meg kell állapítani, hogy a közjegyzői hivatás gyakorlására vonatkozóan a francia szabályozásban előírt állampolgársági feltétel az EK 43. cikkben tiltott, állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetésnek minősül.

108 A fenti megfontolások összességére tekintettel meg kell állapítani, hogy a Bizottság keresete megalapozott.

109 Következésképpen meg kell állapítani, hogy a Francia Köztársaság – mivel a közjegyzői hivatás gyakorlását állampolgársági feltételhez kötötte – nem teljesítette az EK 43. cikkből eredő kötelezettségeit.

A költségekről

110 Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A Francia Köztársaságot, mivel pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

111 Ugyanezen szabályzat 69. cikke 4. §-ának első albekezdése alapján az eljárásba beavatkozó tagállamok maguk viselik saját költségeiket. Következésképpen a Bolgár Köztársaság, a Cseh Köztársaság, a Lett Köztársaság, a Litván Köztársaság, a Magyar Köztársaság, Románia, a Szlovák Köztársaság és az Egyesült Királyság maguk viselik saját költségeiket.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

1) A Francia Köztársaság – mivel a közjegyzői hivatás gyakorlását állampolgársági feltételhez kötötte – nem teljesítette az EK 43. cikkből eredő kötelezettségeit.

2) A Bíróság a Francia Köztársaságot kötelezi a költségek viselésére.

3) A Bolgár Köztársaság, a Cseh Köztársaság, a Lett Köztársaság, a Litván Köztársaság, a Magyar Köztársaság, Románia, a Szlovák Köztársaság, valamint Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága maguk viselik saját költségeiket.

Aláírások